JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
NIAL FENNELLY
7 päivänä marraskuuta 1996 *

1. Esillä oleva ennakkoratkaisupyyntö koskee ennen kaikkea kysymystä siitä, onko pelkkää joukkovelkakirjojen hankkimista ja hallussapitoa pidettävä yhteisön arvonlisäveroa (jäljempänä alv) koskevassa järjestelmässä tarkoitettuna taloudellisena toimintana. Jos yhteisöjen tuomioistuin vastaisi kysymykseen myöntävästi, ennakkoratkaisupyynnössä pyydetään myös vastaamaan kysymyksiin siitä, missä laajuudessa voidaan vähentää tämän toiminnan harjoittamiseen käytettyihin ostoihin sisältynyt alv, kun nämä ostot voidaan katsoa kuuluviksi myös muuhun toimintaan, joka jää yhteisön alv-järjestelmän soveltamisalan ulkopuolelle.

I — Sovellettavat säännökset ja asian tosiseikat

Sovellettava yhteisön ja kansallinen lainsäädäntö

2. Jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta — yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste — 17 päivänä toukokuuta 1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY (jäljempänä kuudes direktiivi) soveltamisala määritellään sen 2 artiklassa seuraavasti: [1]

"Arvonlisäveroa on kannettava:

1. verovelvollisen tässä ominaisuudessaan maan alueella suorittamasta vastikkeellisesta tavaroiden luovutuksesta ja palvelujen suorituksesta;

— —"

3. Kuudennen direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa säädetään, että "'verovelvollisella' tarkoitetaan jokaista, joka itsenäisesti harjoittaa missä tahansa jotakin 2 kohdassa tarkoitettua taloudellista toimintaa, riippumatta tämän toiminnan tarkoituksesta tai tuloksesta".

* Alkuperäinen kieli: englanti.

1 — EYVL L 145, s. 1.

"Taloudellisen toiminnan" käsite määritellään puolestaan 4 artiklan 2 kohdassa seuraavasti:

"Edellä 1 kohdassa tarkoitettua taloudellista toimintaa on kaikki tuottajan, kauppiaan tai palvelujen suorittajan harjoittama toiminta, mukaan lukien kaivostoiminta, maataloustoiminta ja vapaa ammattitoiminta tai vastaava. Taloudellisena toimintana on pidettävä myös liiketoimintaa, joka käsittää aineellisen tai aineettoman omaisuuden hyödyntämistä jatkuvaluontoisessa tulonsaantitarkoituksessa."

4. Kuudennessa direktiivissä säädettyä alv:sta vapauttamista koskee keskeisesti 13 artikla, jonka B kohdassa säädetään, että "jäsenvaltioiden on vapautettava verosta jäljempänä luetellut liiketoimet edellytyksillä, joita ne asettavat vapautusten oikeaksi ja selkeäksi soveltamiseksi sekä veropetosten, veron kiertämisen ja muiden väärinkäytösten estämiseksi — —:

— —

d) seuraavat liiketoimet:

1. luottojen myöntäminen ja välitys sekä luotonantajan harjoittama luoton hallinta;

— —

5. liiketoimet, mukaan lukien välitys mutta lukuun ottamatta hallintoa ja tallessapitoa, jotka koskevat osakkeita, yhtiö- ja yhteenliittymäosuuksia, obligaatioita ja muita arvopapereita, ei kuitenkaan

— tavaroiden hallintaan oikeuttavia asiakirjoja,

— 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja oikeuksia ja arvopapereita."

5. Alv:n vähennysoikeuden perusteista ja laajuudesta säädetään 17 artiklassa. Yleisperiaate on asetettu 17 artiklan 2 kohdassa, jonka mukaan verovelvollisella on "siitä verosta, jonka maksamiseen hän on velvollinen" vähentämisoikeus vain, jos hankitut "tavarat ja palvelut käytetään verovelvollisen arvonlisäverollisiin liiketoimiin". Kuitenkin 17 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on "myönnettävä jokaiselle verovelvolliselle [17 artiklan] 2 kohdassa tarkoitettu arvonlisäveron vähennys tai palautus, jos tavarat tai palvelut käytetään" muun muassa

"c) verovelvollisen 13 artiklan B kohdan a alakohdan ja d alakohdan 1—5 alakohdan mukaisesti vapautettuihin liiketoimiin, jos vastaanottaja on sijoittautunut yhteisön ulkopuolelle tai

jos nämä liiketoimet välittömästi liittyvät yhteisön ulkopuolelle vietäviksi tarkoitettuihin tavaroihin".

6. Kuudennen direktiivin 17 artiklan 5 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, että sellaisten tavaroiden ja palvelujen osalta, joita "verovelvollinen käyttää sekä 2 ja 3 kohdan mukaan vähennykseen oikeuttaviin liiketoimiin että vähennykseen oikeuttamattomiin liiketoimiin, vähennys voidaan myöntää vain siitä arvonlisäveron osasta, joka vastaa ensin mainittujen liiketoimien suhteellista osuutta". Toisessa alakohdassa säädetään, että tämä "suhdeluku" on "laskettava 19 artiklan mukaisesti". 19 artiklassa vahvistetaan säännöt, jotka koskevat vähennyksen suhdeluvun laskemisessa käytettävää murtolukua.

7. Esillä olevaa asiaa koskevassa ennakkoratkaisupyynnössään Hoge Raad der Nederlanden toteaa, että Wet op de Omzetbelasting 1968 -nimisen lain [2] (Alankomaiden arvonlisäverolaki, jäljempänä alv-laki) pääasiaan sovellettavia säännöksiä, joita ovat muun muassa 7 §:n 1 momentti ja 11 §:n 1 momentin j kohdan i alakohta ja jotka koskevat yrityksen käsitettä ja luoton myöntämistä, on "kuudennen direktiiviin johdosta 1.1.1979 voimaan tulevan lainmuutoksen jälkeen" tulkittava siten, että niillä on "sama merkitys kuin vastaavilla ilmaisuilla", jotka on määritelty kuudennen direktiivin 4 artiklassa, 13 artiklan B kohdassa ja 17 artiklassa.

2 — Staatsblad 1968, s. 329.

8. Syy oikeudenkäyntiin oli arvonlisäveroa koskenut jälkiverotuslaskelma, jonka kohteena oli pääasian kantaja, Harnas & Helm, joka on Amsterdamiin sijoittautunut kommandiittiyhtiö (commanditaire vennootschap); laskelman suuruus oli 124 517 Alankomaiden guldenia ja se koski ajanjaksoa 1.1.1987—1.3.1991 (jäljempänä kyseinen verotusjakso). Harnas & Helm (jäljempänä kantaja) vaati hallinnollisessa järjestyksessä laskelman oikaisemista, mutta veroviranomaiset eivät muuttaneet sitä; Gerechtshof te Amsterdam hylkäsi 2.3.1994 kantajan tästä päätöksestä nostaman kanteen. Tämän jälkeen kantaja haki oikeudellisin perustein muutosta Hoge Raad der Nederlandenissa (jäljempänä kansallinen tuomioistuin). Tämä esitti valitusperusteista seuraavan kuvauksen.

9. Kantaja piti kyseisenä verotusjaksona hallussaan Yhdysvalloissa ja Kanadassa liikkeelle laskettuja osakkeita ja joukkovelkakirjoja, joiden arvo tämän ajanjakson päättyessä oli noin 130 000 000 Yhdysvaltain dollaria ja joista se sai osinkoja ja korkoja. Kantaja myönsi vuonna 1984 All American Metals -nimiselle yhtiölle korollisen lainan, jonka suuruutta ei ole mainittu. Sen laina-aika päättyi 16.4.1987. Kantaja myönsi 1.7.1992 yhteensä 50 000 Kanadan dollarin lainan Opticast International Corporationille. Veroilmoituksessaan kantaja halusi vähentää

siltä laskutetun alv:n. [3] Verotarkastusviranomaiset katsoivat kuitenkin, ettei kantajaa voitu enää 17.4.1987 jälkeen pitää alv-lain 7 §:ssä tarkoitettuna yrityksenä, joten ne kohdistivat kantajaan jälkiverotuslaskelman sen yhteensä 124 517 Alankomaiden guldenin määrän suorittamiseksi, jonka kantaja oli vähentänyt kyseisen verotusjakson osalta.

10. Valituksesta antamassaan päätöksessä Gerechtshof te Amsterdam totesi, että kantajan liiketoimintaan kyseisenä verotusjaksona kuului Yhdysvalloissa ja Kanadassa sijaitsevien julkisyhteisöjen ja yritysten osakkeiden ja joukkovelkakirjojen hallussapito. [4] Vallitsevan kannan mukaisesti se katsoi, että joukkovelkakirjojen hankkimista ei voida pitää luoton myöntämisenä, vaikka lainan liikkeelle laskemisen tarkoituksena paljolti onkin velallisen lainanottotarpeen tyydyttäminen; ensinnäkin valitsemalla joukkovelkakirjalainan liikkeelle laskemisen velallisen tarkoituksena on luoda rahamarkkinoiden kannalta kiinnostava arvopaperi, johon sen mahdollisten merkitsijöiden on jaetun riskin takia vaivatonta sijoittaa rahaa ja joka on myös aina helposti rahaksi muutettavissa; toiseksi on vailla merkitystä, hankitaanko joukkovelkakirja annista merkitsemällä vai, kuten tässä asiassa, arvopaperipörssin kautta.

11. Gerechtshof te Amsterdam totesi edelleen, että yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Polysar Investments Netherlands [5] antaman tuomion perusteella on katsottava, että pelkkää joukkovelkakirjojen hankkimista ja hallussapitoa ei voida pitää taloudellisena toimintana eikä sellaisena omaisuuden hyödyntämisenä, jonka tarkoituksena on saada jatkuvaluontoista tuloa, koska lainasta maksettu korko johtuu pelkästään kyseisen joukkovelkakirjan omistamisesta. Se päätteli, että kyseisenä verotusjaksona kantaja ei harjoittanut kuudennen direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua taloudellista toimintaa ja että sitä ei sen vuoksi voitu pitää 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna verovelvollisena taikka alv-lain 7 §:ssä tarkoitettuna yrityksenä.

12. Kansalliseen tuomioistuimeen tekemässään valituksessa kantaja riitautti näkemyksen, jonka mukaan joukkovelkakirjojen hankkimista ei voitu pitää luoton myöntämisenä. Tältä osin kantaja totesi, ettei alv-laissa eikä kuudennessa direktiivissä ole varsinaisia säännöksiä itse luoton myöntämisestä, ja se esitti, että Staatssecretaris van Financiënin 9.11.1982 antaman päätöksen

3 — Suullisessa käsittelyssä Alankomaiden asiamies ilmoitti yhteisöjen tuomioistuimelle, että Alankomaiden hallituksen tietojen mukaan kantajan sijoittamat varat olivat kommandiittiyhtiön omia varoja eivätkä kolmansien varoja. Yhtiö ei kuitenkaan tehnyt itse sijoituksiaan, vaan antoi tämän tehtäväksi ammattimaiselle omaisuudenhoitoyritykselle. Kantajan ostoihin sisältynyt riidanalainen alv on ilmeisestikin tämän omaisuudenhoitajan palveluistaan kirjoittamiin laskuihin sisältyvä alv.

4 — [Alaviite koskee ainoastaan tämän ratkaisuehdotuksen englanninkielistä versiota].

5 — Asia C-60/90, tuomio 20.6.1991 (Kok. 1991, s. I-3111, jäljempänä Polysar).

nro 282-15703 [6] 4 kohdan mukaan omiin sijoituksiin kuuluvasta joukkovelkakirjasta saatua korkoa on pidettävä alv:n kannalta vastikkeena toisin kuin osakkeiden hallussapidon perusteella saatuja osinkoja. Lisäksi kantaja katsoi, että sen toiminta kokonaisuutena tarkasteltuna oli luonteeltaan taloudellista toimintaa, joka koostui useiden omaisuuserien jatkuvaluontoisesta hyödyntämisestä, ja että sen tarjoamia palveluja oli muun muassa luottojen myöntäminen.

13. Koska kansallinen tuomioistuin katsoi, että valituksen ratkaiseminen edellytti kuudennen direktiivin 4 artiklan, 13 artiklan B kohdan ja 17 artiklan tulkintaa, se päätti toimittaa yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka saapui sen kirjaamoon 17.3.1995 ja johon sisältyvät seuraavat neljä ennakkoratkaisukysymystä:

"1) Onko pelkkää joukkovelkakirjojen — jotka ovat vaihdantakelpoisia arvopapereita — omistusoikeuden hankkimista ja pelkkää niiden hallussapitoa, mikä ei edistä muuta yrityksen toimintaa, sekä niistä johtuvaa tulojen saamista, pidettävä kuudennen direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna taloudellisena toimintana?

2) Jos vastaus ensimmäiseen kysymykseen on myöntävä: onko tällaista toimintaa pidettävä kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 1 tai 5 alakohdassa tarkoitettuna liiketoimena, joka oikeuttaa vähentämään joukkovelkakirjojen hallussapidon ja hallinnon osalta ostoihin sisältyneen veron kuudennen direktiivin 17 artiklan 3 kohdan johdantokappaleen ja c alakohdan mukaisesti silloin kun liiketoimi liittyy yhteisön ulkopuolelle sijoittautuneen yhteisön liikkeelle laskemiin joukkovelkakirjoihin?

3) Jos vastaus toiseen kysymykseen on myöntävä: voidaanko verovelvollisen ostoihin sisältynyt vero vähentää kokonaan, vai onko ostoihin sisältynyt vero osakkeiden hallussapidon osalta jätettävä vähennysoikeuden ulkopuolelle siinä tapauksessa, että verovelvollinen, joka harjoittaa edellisissä kysymyksissä tarkoitettua toimintaa, pitää lisäksi hallussaan osakkeita, jotka eivät kuulu liikevaihtoveron soveltamisalaan, kun otetaan huomioon yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-333/91, Sofitam, 22.6.1993 antama tuomio [7]?

4) Jos kolmanteen kysymykseen vastataan jälkimmäisen vaihtoehdon mukaisesti: miten lasketaan vähennysoikeuden ulkopuolelle jäävän veron määrä?"

6 — Vakstudie Nieuws 1982, s. 2281.

7 — Kok. 1993, s. I-3513.

II — Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

A — *Ensimmäinen kysymys*

i) Tiivistelmä asiassa esitetyistä huomautuksista

14. Alankomaiden kuningaskunta, Ranskan tasavalta ja komissio ovat esittäneet asiassa kirjalliset ja suulliset huomautuksensa.

III — Asian erittely

15. Ensimmäisellä kysymyksellään kansallinen tuomioistuin yksilöi selvästi esillä olevan asian keskeiseksi ongelmaksi sen, onko pelkkää joukkovelkakirjojen omistusoikeuden hankkimista ja pelkkää niiden hallussapitoa tulojen saamiseksi niistä pidettävä kuudennessa direktiivissä tarkoitettuna taloudellisena toimintana. Jos ensimmäiseen kysymykseen vastattaisiin myöntävästi, olisi tarpeen arvioida, onko vähennysoikeus olemassa (toinen kysymys), ja jos on, vaikuttaako tähän oikeuteen jotenkin tulo, jota saadaan osakkeiden hallussapidosta, joka ei ole taloudellista toimintaa (kolmas ja neljäs kysymys). Jos kantajan toimintaa kyseisenä verotusjaksona ei pidettäisi alv:n kannalta taloudellisena toimintana, se jäisi kuudennen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, jolloin kysymys vähennysoikeudesta ei olisi enää ajankohtainen.

16. Alankomaat ja komissio tukevat Gerechtshof te Amsterdamin pääasian oikeudenkäynnissä omaksumaa näkemystä. Ne esittävät, että joukkovelkakirjojen tai obligaatioiden hankkimista ei voida pitää kuudennessa direktiivissä tarkoitettuna taloudellisena toimintana; niiden mielestä tämä toiminta muistuttaa osakkeiden hankkimista ja hallussapitoa, jota yhteisöjen tuomioistuin ei edellä mainitussa asiassa Polysar antamassaan tuomiossa pitänyt itsessään taloudellisena toimintana. Koron saaminen erotuksena osinkojen saamisesta ei niiden mielestä tee kyseistä toimintaa erilaiseksi verrattuna osakkeenomistajan toimintaan koska, kuten osingotkin, saadut korot johtuvat ainoastaan kyseisten joukkovelkakirjojen omistamisesta. Sitä paitsi toisin kuin tulo, jota saadaan aineellisen omaisuuden omistamisesta sitä aktiivisesti hyödyntämällä, mistä oli kyse asiassa Van Tiem [8], joukkovelkakirjojen hallussapitäjä voi passiivisesti saada tuloa pelkästään sen vuoksi, että hän on niiden omistaja.

17. Alankomaat esittää, että joukkovelkakirjojen hankkimista ja hallussapitoa olisi

8 — Asia C-186/89, tuomio 4.12.1990 (Kok. 1990, s. I-4363).

pidettävä sijoitusmuotona, joka on luonteeltaan pelkästään henkilökohtaisen omaisuuden hoitoa. Joidenkin arvopaperimuotoisten sijoitusten hallussapitoa ei voida taloudellisesta näkökulmasta asiaa tarkasteltuna pitää luoton myöntämisenä. Kun rahalaitos lainaa rahaa asiakkaalleen, se selvästi tarjoaa palvelun; mitään tällaista palvelua ei tarjota hankittaessa joukkovelkakirjaa; joukkovelkakirjan haltija on suhteessa lainan liikkeellelaskijaan ostajan asemassa.

18. Siltä osin kuin yhteisöjen tuomioistuin katsoi asiassa Polysar antamassaan tuomiossa myös, että aina kun osakkeiden hankkimiseen "liittyy suoraan tai epäsuorasti osallistuminen niiden yhtiöiden hallintoon, joiden osakkeita on hankittu", [9] se on taloudellista toimintaa, komissio huomauttaa, että, toisin kuin useimmilla osaketyypeillä, joukkovelkakirjalla ei anneta mitään valvontaoikeutta tai sananvaltaa yrityksessä, joka on laskenut lainan liikkeelle, ja siten pelkkää joukkovelkakirjan hallussapitoa ei vielä suuremmalla syyllä ole pidettävä taloudellisena toimintana. Lisäksi komissio katsoo, että joukkovelkakirjojen hallussapito olisi rinnastettava osakkeiden omistamiseen eikä luoton myöntämiseen, koska kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan sanamuodon mukaan kaksi ensin mainittua toimintaa olisi luokiteltava yhdessä 5 kohtaan, [10] kun taas luoton myöntämistä olisi käsiteltävä erillisesti 1 kohdan mukaisesti. [11]

19. Toissijaisesti Alankomaat esittää, että, jos joukkovelkakirjan hallussapitäjä täyttää yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Polysar muotoileman edellytyksen "osallistumisesta", sen toiminta olisi luokiteltava kuudennessa direktiivissä tarkoitetuksi taloudelliseksi toiminnaksi, jolloin se olisi verovelvollinen kaiken sen tulon osalta, jota se saa tämän hallussapidon perusteella. Tässä tapauksessa holding-yhtiön toimintaa olisi Alankomaiden mukaan pidettävä joko 13 artiklan B kohdan d alakohdan 1 alakohdassa tarkoitettuna luoton myöntämisenä taikka 13 artiklan B kohdan d alakohdan 5 alakohdan mukaisesti joukkovelkakirjoihin liittyvänä liiketoimena.

20. Ranska viittaa asiassa Van Tiem annettuun tuomioon, joka koski kiinteistön hyödyntämistä (tarkemmin sanottuna rakennusoikeuden myöntämistä osaan rakennustontista), ja toteaa, että joukkovelkakirjan hankkimista ja hallussapitoa sekä tulon saamista siitä olisi pidettävä yhteisön alvjärjestelmässä tarkoitettuna taloudellisena toimintana. Ranska esittää perusteluksi, että joukkovelkakirjalainan merkitsijä tulee omistajaksi aineettomalle irtaimelle omaisuudelle, jota se hyödyntää saamalla säännöllistä tuloa vastineeksi niistä varoista, joita joukkovelkakirja edustaa ja jotka on tosiasiallisesti lainattu lainan liikkeellelaskijalle; kuudennen direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa ei tehdä eroa aineettoman ja aineellisen omaisuuden hyödyntämisen välillä.

21. Vaikka Ranska myöntää, että yhteisöjen tuomioistuin katsoi asiassa Polysar antamas-

9 — Tuomion 14 kohta.

10 — [Alaviite koskee ainoastaan tämän ratkaisuehdotuksen englanninkielistä versiota].

11 — Säännöksen 1 ja 5 alakohdan teksti on otettu tämän ratkaisuehdotuksen 4 kohtaan.

saan tuomiossa, että liitännäinen toiminta — osakkeiden pelkkä hankkiminen ja hallussapito — ei ollut taloudellista toimintaa, se esittää, että sen tulon pysyvyys, joka liittyy joukkovelkakirjan hallussapitoon, erottaa tämän tulon siitä tulosta, jota osakkeenomistaja osakkeistaan saa. Ranska päättelee, että joukkovelkakirjojen hankkimiseen ja hallussapitoon liittyy sellaisen palvelun tarjoaminen, joka muistuttaa rahan lainaamista, mitä kantaja myös on harjoittanut. [12]

ii) Ensimmäisen kysymyksen arviointi

22. Toissijaisesti Ranskan asiamies totesi suullisessa käsittelyssä, että jos yhteisöjen tuomioistuin tulkitsisi kuudennen direktiivin 4 artiklan 2 kohtaa siten, että pelkkä joukkovelkakirjojen hankkiminen ja hallussapito ei sisälly "taloudellisen toiminnan" käsitteeseen, tämän poissuljennan ei pitäisi perustua asiassa Polysar esitettyyn edellytykseen "osallistumisesta". Koska joukkovelkakirjat niiden luonteen vuoksi eivät tavallisesti anna mitään oikeutta osallistua niiden liikkeellelaskijan hallintoon, tällaisen edellytyksen soveltaminen olisi epäasianmukaista, hän sanoi.

23. On ensinnäkin muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuin on vakiintuneesti katsonut, että kuudennen direktiivin 4 artiklassa "alv:n soveltamisala määritellään erittäin laajaksi ja että soveltamisalaan kuuluvat tuotannon, jakelun ja palvelujen tarjoamisen kaikki vaiheet". [13] Se on katsonut, että jopa omaisuuden vastaiseen hyödyntämiseen tähtäävät toimet voivat olla taloudellista toimintaa. [14] Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että "ilmaisulla 'hyödyntäminen' viitataan liiketoimien oikeudelliseen muotoon katsomatta kaikkiin niihin liiketoimiin, joiden tarkoituksena on saada — — jatkuvaluontoista tuloa". [15] Olen samaa mieltä kuin julkisasiamies VerLoren van Themat, joka neuvoston toisen direktiivin [16] 4 artiklassa tarkoitetun verovelvollisen käsitteen yhteydessä totesi, että määritettäessä sitä, mikä on taloudellista toimintaa, "olennaista ei ole kyseisen toiminnan *tarkoitus* vaan pikemminkin sen *luonne*". [17]

24. Muodollisen rahoituksellisen tai kaupallisen luokittelun sijasta (eli tässä asiassa joukkovelkakirjan tai osakkeen hankkiminen ja hallussapito) huomio olisi kiinnitettävä niiden liiketoimien taloudelliseen ja kaupalli-

12 — Direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 1 ja 5 alakohdan, jotka koskevat luoton myöntämiseen ja joukkovelkakirjoihin liittyviä liiketoimia, erillinen käsittely on Ranskan mukaan irrelevanttia, koska säännöksen tarkoitus on pelkästään luetella liiketoimet, jotka on vapautettu alv:sta.

13 — Ks. mm. edellä mainittu asia Van Tiem, tuomion 17 kohta.

14 — Ks. asia 268/83, Rompelman, tuomio 14.2.1985 (Kok. 1985, s. 655), jossa katsottiin, että taloudellista toimintaa saattoi olla kahden vasta rakenteilla olleen näyttelytilan hallintaa koskevan vastaisen oikeuden hankkiminen yhdessä kyseisen maa-alueen nautintaoikeuden kanssa, kun tarkoitus oli myöhemmin vuokrata näyttelytilat yrityksille.

15 — Em. asia Van Tiem, tuomion 18 kohta.

16 — Jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta — yhteisen arvonlisäverojärjestelmän rakenne ja yksityiskohtaiset soveltamissäännöt — 11 päivänä huhtikuuta 1967 annettu neuvoston direktiivi 67/228/ETY (EYVL 1967, 71, s. 1303).

17 — Ks. ratkaisuehdotus asiassa 89/81, Hong Kong Trade, tuomio 1.4.1982 (Kok. 1982, s. 1277 ja 1293, kursivointi alkutekstissä).

seen sisältöön, joiden väitetään olevan taloudellista toimintaa. Tästä seuraa mielestäni se, että henkilön, joka kantajan lailla on tekemisissä joukkovelkakirjojen kanssa, voidaan katsoa harjoittavan taloudellista toimintaa vain, jos hänellä on liiketoimintaa tai jos hän toimii kaupallisissa tarkoituksissa; tältä osin hänen on tarjottava palveluja asiakkailleen erotuksena siitä, että hän olisi pelkästään palvelujen käyttäjä.

25. Tältä osin on huomattava, että asiassa Rompelman yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että vaikka julkistettu aikomus antaa vastaista omaisuutta vuokralle voi olla riittävää sille, että "hankittu omaisuus katsotaan tarkoitetun käytettäväksi verolliseen toimintaan", se kuitenkin huomautti, että "alv:n vähentämistä vaativan henkilön on itse osoitettava täyttävänsä vähennysoikeuden edellytykset, kuten olevansa verovelvollinen". [18] Yhteisöjen tuomioistuin lisäsi vielä seuraavaa: [19]

"Kuudennen direktiivin 4 artiklan kanssa ei siten ole ristiriidassa se, että veroviranomaiset vaativat esitettäviksi julkistetun aikomuksen tueksi *objektiivisia* seikkoja, kuten että suunnitellut tilat soveltuvat erityisesti *kaupalliseen* hyödyntämiseen."

26. Asiassa Polysar antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltävänä oli selväpiirteisen holding-yhtiön vaatimus, että sen hallussapitämistä osakkeista saamaa osinkotuloa olisi pidettävä alv:n kannalta taloudellisen toiminnan harjoittamisen yhteydessä saatuna. Muistutettuaan asiassa Van Tiem antamastaan lausumasta alv:n laajasta soveltamisalasta yhteisöjen tuomioistuin täsmensi, että "tästä oikeuskäytännöstä ei seuraa — — että pelkkää osakkeiden hankkimista ja hallussapitoa olisi pidettävä kuudennessa direktiivissä tarkoitettuna taloudellisena toimintana, joka antaisi kyseiselle hallussapitäjälle verovelvollisen ominaisuuden". [20] Yhteisöjen tuomioistuin selvitti tätä tulkintaa asiassa Van Tiem vahvistetusta periaatteesta seuraavasti: [21]

"*Pelkkä* osakkuuksien *hankkiminen* toisista yrityksistä ei ole sellaista omaisuuden hyödyntämistä, jonka tarkoituksena on saada jatkuvaluontoista tuloa, koska mahdollinen osinko, joka on osakkuuden tuottoa, johtuu *pelkästään* omaisuuden *omistamisesta*."

Yhteisöjen tuomioistuin ei kuitenkaan sulkenut pois mahdollisuutta siitä, että osakkeiden hallussapito olisi taloudellista toimintaa "— — jos hallussapitoon liittyy suoraan tai epäsuorasti osakkuuden hankinnan kohteena olevien yhtiöiden hallintoon puuttumista,

18 — Tuomion 24 kohta.
19 — Ibidem (kursivointi tässä).
20 — Tuomion 13 kohta.
21 — Ibidem (kursivointi tässä).

mikä ei rajoita holding-yhtiön osakeomistukseen perustuvia oikeuksia". [22]

27. Yhteisöjen tuomioistuimen kantaan vaikutti selvästi julkisasiamies Van Gervenin näkemys, jonka mukaan sekä asiassa Rompelman että asiassa Van Tiem "kyse ei ollut vain investoinnista eli omaisuuden hankinnasta — — vaan myös sellaisen omaisuuden hankinnasta, jota sittemmin annettiin ulkopuolisten käyttöön vastiketta vastaan". [23] Sen suhteen, oliko omaisuutta hyödynnetty, hän eriytti toisistaan omaisuuden hankinnan ja sen saattamisen muiden käytettäviksi, seuraavasti: [24]

"Pelkkä osakkuuden hankkiminen yhtiössä ei tarkoita sen saattamista muiden käytettäviksi tässä mielessä. Osinkoja, joita vastaisuudessa voidaan maksaa osakkeenomistajille, ei mielestäni ole pidettävä omaisuuden 'hyödyntämisenä jatkuvaluontoisessa tulonsaantitarkoituksessa'; ne ovat pelkästään tuottoa, jota omistaja saa omistuksestaan pelkästään sen hallussapidon perusteella."

Hänen mukaansa muu ratkaisu johtaisi siihen, että "jokaista osakkeen- tai arvopaperinomistajaa" olisi pidettävä verovelvollisena; ratkaisu olisi eri ainoastaan silloin, jos toiminta [25]

" — — on *tavanomaisen sijoittajan tavallista omaisuudenhoitoa* laajempaa, jos yhtiö esimerkiksi jatkuvasti myy ja ostaa osakkeita saadakseen voittoa näistä liiketoimista. Tällöin toistuvia osto- ja myyntiliiketoimia voidaan pitää taloudellisena toimintana".

28. Huomautuksissaan Ranska esittää, että osakkeiden hankkimisen ja hyödyntämisen välistä eroa ei olisi sovellettava joukkovelkakirjoihin. Suullisessa käsittelyssä Ranskan asiamies totesi, että kuudennen direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa ei tehdä eroa sen välillä, hyödynnetäänkö aineellista vai aineetonta omaisuutta eikä siinä edellytetä omaisuuden hyödyntämistä, jotta omistaminen voidaan luokitella taloudelliseksi toiminnaksi. Hän huomautti, että pääoman pelkkä hallinta ei tuota tuloa; tuloa saadaan vasta, jos tehdään ja toteutetaan päätöksiä siitä, miten pääomaa voidaan parhaiten käyttää.

22 — Tuomion 14 kohta.

23 — Ratkaisuehdotus em. asiassa Polysar Investments Netherlands (Kok. 1991, s. 3125).

24 — Ibidem.

25 — Ibidem (kursivointi tässä).

29. Aineettoman omaisuuden monet lajit ja hyödyntämistavat tekevät vaikeaksi suoran vertailun aineellisen omaisuuden hyödyntämisen fyysisiin seurauksiin. Tontin hankinnasta ja siihen kohdistuvan esineoikeuden myöntämisestä kolmannelle, mistä asiassa Van Tiem oli kyse, johtuvat vaikutukset ovat kiistattomasti fyysisiä luonteeltaan, kun taas sellaisen toiminnan vaikutukset, jossa henkilö esimerkiksi yksinkertaisesti myy ja pitää hallussaan joukkovelkakirjoja, ilmenevät itse asiassa vain lukuina ostajan ja lainan liikkeellelaskijan pankkitileillä. En kuitenkaan katso, että tällainen ero jo sinänsä estäisi joukkovelkakirjakauppaa harjoittavan henkilön toiminnan pitämistä osakekauppaa harjoittavan henkilön toiminnan tavoin kuudennessa direktiivissä tarkoitettuna taloudellisena toimintana.

30. En katso, että yhteisöjen tuomioistuin olisi asiassa Polysar tulkinnut aineettoman omaisuuden hyödyntämisen käsitettä suppeammin kuin mitä se oli aiemmin tulkinnut käsitettä aineellisen omaisuuden osalta asioissa Rompelman ja Van Tiem. Mielestäni yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisuun sisältyi vain se, että osakkeiden hankkimista, mihin sen luonteen vuoksi kuuluu mahdollisuus osinkojen saamiseen, ei voida sinänsä pitää kuudennen direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna *taloudellisena* hyödyntämisenä; vaikka toisin sanoen osingon saaminen saattaa rahoituksellisesti tarkasteltuna erota vain vähän vuokran saamisesta, taustalla olevan tuloja tuottavan toiminnan taloudellinen luonne on erilainen.

31. Tämän tulkinnan vahvistaa mielestäni yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Sofitam sittemmin antama tuomio. Yhteisöjen tuomioistuin vahvisti, että yhtiön osakkeenomistajaa, joka vain pitää hallussaan muiden yritysten osakkeita, ei voida pitää alv:n kannalta verovelvollisena, koska "pelkkä osakkuuksien hankkiminen toisista yrityksistä ei ole kuudennessa direktiivissä tarkoitettua *taloudellista* toimintaa". [26] Yhteisöjen tuomioistuin ei mielestäni todennut, että osakkeiden hankkiminen ei luonnostaan ole taloudellista toimintaa, koska siltä puuttuu joko yleisesti yhteys talouteen tai tarkemmin sanottuna yhteys kaupalliseen toimintaan. Mielestäni yhteisöjen tuomioistuin sen sijaan tarkoitti, että pelkkä osakkeiden hankkiminen ja omistaminen ei liittynyt tarpeeksi kaupalliseen toimintaan ollakseen kuudennessa direktiivissä tarkoitettua taloudellista toimintaa.

32. Ranska haluaa erottaa osakkeiden hankkimisen ja hallussapidon joukkovelkakirjojen hankkimisesta ja hallussapidosta. Mielestäni tällainen ero ei olisi looginen eikä oikeuden- tai tarkoituksenmukainen. Yksityisen sijoittajan toiminnan tai häneen rinnastettavan henkilön toiminnan luokittelun alv:n kan-

26 — Em. tuomion 12 kohta (kursivointi tässä).

nalta ei pitäisi perustua pelkästään sijoitusmuotoon. Yhteisön alv-järjestelmän soveltamisalan ei pitäisi riippua siitä, missä muodossa sijoitus on tehty. Kehittyneillä rahoitusmarkkinoilla on osakkeita ja joukkovelkakirjoja, joiden välinen ero on häilyvä. On pelkkiä tavallisia osakkeita, joille kuuluu osuus yrityksen voitosta. On myös monia tapoja osallistua pörssiyhtiöiden voiton jakamiseen. Näitä ovat esimerkiksi etuoikeutetut osakkeet, joille maksetaan kiinteää korkoa ja joita on käytännössä vaikea erottaa muista lainoista. Henkilöllä voi olla debentuureja ja monentyyppisiä muunnettavia osakkeita ja vaihtovelkakirjoja. Olisi sekä vaikeaa että keinotekoista yrittää tehdä eroa sellaisessa toiminnassa, joka on tyypiltään lähinnä yksityisen sijoittajan toimintaa, sillä perusteella, kohdistuuko hallussapito pelkästään joukkovelkakirjoihin vai tavallisiin osakkeisiin.

33. Komissio viittasi suullisessa käsittelyssä äskettäiseen asiassa Wellcome Trust [27] annettuun tuomioon. Siinä asiassa yhteisöjen tuomioistuinta pyydettiin ennen muuta selvittämään "onko direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua taloudellisen toiminnan käsitettä tulkittava siten, että siihen sisältyy senkaltainen toiminta — — jossa trustee-henkilö myy osakkeita ja muita arvopapereita hyväntekeväisyystrustin omaisuuden hallinnon yhteydessä". [28] Wellcome Trust, joka oli pääasian kantaja ja veron maksaja, vaati, että sen sijoitustoimintaa ja erityisesti Wellcome Foundationin 288 miljoonan osakkeen myyntiä, joka, kuten julkisasiamies Lenz huomautti, "oli suurin muun kuin hallituksen toimeenpanema myynti Yhdistyneessä kuningaskunnassa", [29] olisi pidettävä taloudellisena toimintana. Wellcome Trust hyväksyi sen, että "tavallisten sijoittajien tekemät sijoitukset eivät kuulu arvonlisäveron soveltamisalaan", mutta se väitti, että asia on toisin, kun "sijoittaja — — tekee säännöllisesti sijoituksia tuoton saamiseksi tai pääomansa kasvattamiseksi", ja että oli "asiaan vaikuttamatonta — — että toiminnan tarkoitus tai tavoite on sijoitusten teko tai kaupan käynti". [30] Yhteisöjen tuomioistuin ei hyväksynyt tätä perustelua.

34. Vaikka yhteisöjen tuomioistuin totesi, että Wellcome Trustilla "ei ole Yhdistyneessä kuningaskunnassa ammattimaisen arvopapereiden välittäjän ominaisuutta", se jatkoi toteamalla, että "tämä seikka ei kuitenkaan välttämättä sulje pois sitä, etteikö sellainen toiminta, jollaisesta on kyse pääasiassa käytävässä oikeudenkäynnissä ja joka koostuu osakkeiden ja muiden arvopapereiden hankinnasta ja luovutuksesta, voisi mahdollisesti tulla luokitelluksi sellaiseksi taloudelliseksi toiminnaksi, jota tarkoitetaan direktiivin 4 artiklassa". [31] Se huomautti, että oikeuskäytännön mukaan [32] "pelkästään sitä, että

27 — Asia C-155/94, tuomio 20.6.1996 (Kok. 1996, s. I-3013).
28 — Tuomion 21 kohta.
29 — Ks. ratkaisuehdotuksen 4 kohta.
30 — Ks. tuomion 23 ja 25 kohta.
31 — Tuomion 31 kohta.
32 — Yhteisöjen tuomioistuin viittasi asioissa Polysar ja Sofitam annettuihin tuomioihin.

omistaja käyttää omistusoikeuttaan, ei voida sellaisenaan pitää taloudellisena toimintana". [33] Yhteisöjen tuomioistuin ei tehnyt eroa osakkeiden hankinnan ja myynnin välillä; tällaisen toiminnan harjoittamista ei sinänsä voida pitää kuudennessa direktiivissä tarkoitettuna taloudellisena toimintana. [34] Tämän jälkeen yhteisöjen tuomioistuin viittasi asiaan Polysar ja täsmensi tätä periaatetta seuraavasti: [35]

"Direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 5 alakohdasta johtuu, että liiketoimet, jotka koskevat osakkeita, yhtiöiden tai yhteenliittymien osia, *obligaatioita* ja muita arvopapereita, voivat kuulua arvonlisäveron soveltamisalaan. Näin on erityisesti silloin, kun tällaiset liiketoimet toteutetaan *arvopaperinvälitystä koskevana liiketoimintana* tai tarkoituksessa puuttua suoraan tai epäsuorasti osakkuuden hankinnan kohteena olevien yhtiöiden hallintoon."

35. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että oli selvää, että Wellcome Trustilta "tällaiset toiminnat ovat kuitenkin nimenomaan kiellettyjä", koska sillä oli velvollisuus huolehtia, ettei se toiminnassaan "ryhdy harjoittamaan liiketoimintaa". [36] Ranskan asiamies esitti suullisessa käsittelyssä, että yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Wellcome Trust omaksuma näkemys oli varsinaisesti "ad hoc -ratkaisu", joka liittyi sen asian erityisolosuhteisiin. En voi hyväksyä tätä tulkintaa. Julkisasiamies Lenz totesi, että Wellcome Trust "yrittää saada mahdollisimman paljon osinkoja, jotta sillä olisi mahdollisimman paljon rahaa käytettävänä varsinaiseen tehtäväänsä eli lääketieteellisen tutkimuksen edistämiseen", [37] ja hän antoi selvän selityksen eron tekemiselle todetessaan seuraavaa: [38]

"Tätä ei kuitenkaan voida verrata ammattimaisen osakkeiden välittäjän toimintaan. Tälle ei omaisuuden hallinto ole ensisijainen tehtävä. Pikemmin hän yrittää osakeostojen ja -myyntien sekä riskipitoisten ja spekulatiivisten sijoitusten avulla saada voittoa. Hän ei hanki osakkeita ensisijaisesti saadakseen mahdollisimman paljon osinkoja, vaan voidakseen myydä ne edelleen mahdollisimman korkeaan hintaan."

Yhteisöjen tuomioistuin otti siitä saman kannan julkisasiamies Lenzin kanssa, että Wellcome Trustin tapa hoitaa portfoliosijoituksiaan muistuttaa yksityishenkilöiden tapaa hoitaa varojaan, ja että tällaisen henkilön ei voida katsoa harjoittavan kuudennessa direktiivissä tarkoitettua taloudellista toimintaa. [39]

33 — Tuomion 32 kohta.
34 — Ks. tuomion 33 kohta.
35 — Tuomion 35 kohta (kursivointi tässä).
36 — Ibidem.
37 — Ratkaisuehdotuksen 19 kohta.
38 — Ibidem.
39 — Ks. tuomion 36 kohta ja ratkaisuehdotuksen 19 kohta.

36. Yhteisöjen tuomioistuimen päätös asiassa Wellcome Trust ei perustunut siihen, että Wellcome Trustin toiminta oli luonteeltaan yksinomaan hyväntekeväisyyttä koskevaa. Yhteisöjen tuomioistuimen vahvistamilla periaatteilla on laajempi merkitys. Voidaan itse asiassa väittää, että yhteisöjen tuomioistuimen nimenomainen viittaus "obligaatioihin ja muihin arvopapereihin" tekee asian täysin riidattomaksi. [40] Kun yhteisöjen tuomioistuin luetteli niitä seikkoja, jolloin liiketoimet obligaatioiden ja muiden arvopapereiden osalta voivat muun muassa lähtökohtaisesti olla alv:n alaisia, se lisäsi varovaisuussyistä sanan *"erityisesti"*. [41] En sen vuoksi ole samaa mieltä Ranskan tässä asiassa esittämän toissijaisen näkemyksen taustalla olevasta näkökannasta, että "osallistumista" koskevan kriteerin soveltaminen lainoihin olisi epätarkoituksenmukaista. Jos yritys, kuten kantaja, joka hankkii ja pitää hallussa joukkovelkakirjoja, ei rajoita toimintaansa pelkkään sijoitustoimintaan, jollaista kuka tahansa yksityinen sijoittaja voi harjoittaa, vaan jos se sen sijaan harjoittaa tätä toimintaa osana ammattimaista lainakauppaa taikka muuten liiketoimintana, silloin olisi selvää, että tämä yritys hyödyntää taloudellisesti aineetonta omaisuutta, joka sillä on tällaisten joukkovelkakirjojen hallussapidon vuoksi. Tämä tulkinta poistaisi joitakin niistä epäluuloista, joita Ranskan asiamies esitti suullisessa käsittelyssä mahdollisista verotuksen vääristymistä, jotka johtuisivat tavallisen lainanannon ja joukkovelkakirjojen hankkimisen erilaisesta kohtelusta. Antaessaan lainaa pankki harjoittaa selvästi taloudellista toimintaa: se antaa vastikkeesta velallisen käyttöön varoja. Sama pätee joukkovelkakirjojen ja osakkeiden kauppiaaseen.

37. Ennakkoratkaisupyynnössä esitettyjen ja Alankomaiden suullisessa käsittelyssä antamien tietojen perusteella osakkaiden kommandiittiyhtiöön tuoman yksityisen pääoman osalta kantaja ei, jollei pelkästään satunnaisesti, harjoita muuta toimintaa kuin pääoman hoitamista käyttämänsä varainhallinnan ammattilaisen avulla. Tällainen toiminta voidaan mielestäni rinnastaa vain (yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Wellcome Trust käyttämin sanoin) "yksityisen sijoittajan portfolio-sijoitukseen". [42]

38. Lisäksi Ranskan asiamies totesi istunnossa, että yhteisöjen tuomioistuimen päättelyä asiassa Régie Dauphinoise [43] on sovellettava joukkovelkakirjojen hankkimiseen ja hallussapitoon. On syytä esittää asian Régie Dauphinoise tosiseikat. Régie Dauphinoise (jäljempänä Régie) harjoitti pääasiallisesti omaisuuden hoitoa, jossa se omistajien puolesta hoiti kiinteistöomaisuutta ja huolehti asunto-osakeyhtiöiden isännöintitehtävistä. Harjoittaessaan tätä liiketoimintaa se sai ennakkoja henkilöiltä, joiden omaisuutta se hoiti. Nämä ennakot maksettiin Régien

40 — Ks. tuomion 35 kohta, jota siteerataan tämän ratkaisuehdotuksen 34 kohdassa.

41 — Tuomion 35 kohta (kursivointi tässä).

42 — Tuomion 36 kohta.

43 — Asia C-306/94, tuomio 11.7.1996 (Kok. 1996, s. I-3695).

pankkitilille, josta Régie sijoitti ne rahalaitoksiin omaan lukuunsa. Régiestä tuli kuitenkin sijoitettujen varojen omistaja, vaikkakin sen oli sopimusvelvoitteen perusteella aikanaan maksettava takaisin itse pääoma. Ranskan mukaan yhteisöjen tuomioistuin katsoi asiassa Régie, että erotuksena osinkojen saamisesta rahalaitossijoituksista saatua korkoa ei voida sulkea pois alv:n soveltamisalasta, koska se ei perustu pelkästään sijoitusten omistamiseen, vaan sen sijaan se on vastiketta pääoman antamisesta kolmannen osapuolen käyttöön, joka asiassa oli rahalaitos, johon Régie teki sijoituksensa.

39. Yhteisöjen tuomioistuin hyväksyi sen, että Régien sijoituksia voitiin "tarkastella rahalaitoksille suoritettuina palveluina, jotka muodostuvat rahan lainaamisesta tietyksi ajaksi, mistä se saa korkoina asianmukaisen korvauksen" [44] ja että tämän lisäksi "toisin kuin holdingyhtiön saamat osingot —— kiinteistöjen isännöintiyrityksen suorittamasta kiinteistön osakkaiden ja vuokralaisten maksamien varojen sijoittamisesta omaan lukuunsa saamia korkoja ei voida sulkea arvonlisäveron soveltamisalan ulkopuolelle, koska korkojen maksaminen ei ole seurausta pelkästä omaisuuden omistamisesta, vaan se on vastike pääoman luovuttamisesta kolmannen käyttöön". [45] Yhteisöjen tuomioistuin kuitenkin erotti tarkasti Régien kaltaisen yrityksen toiminnan pelkästään sellaisen "isännöintiyrityksen toteuttamista sijoituksista pankissa", joka ei ole "verovelvollinen tässä ominaisuudessaan". [46] Sen johdosta se päätteli, että [47]

"—— nyt käsiteltävänä olevassa pääasiassa isännöintiyrityksen saamat korot sellaisten summien sijoittamisesta, jotka se saa asiakkailtaan näiden kiinteistöjen hallinnoinnin yhteydessä, ovat verollisen liiketoiminnan välitön, pysyvä ja välttämätön *seuraus*, niin että isännöintiyritys toimii *verovelvollisena* tällaisen sijoituksen tehdessään".

40. Mielestäni on selvää, että yhteisöjen tuomioistuimelle riitti se, että Régien sijoitustoiminta oli tosiasiallisesti osa laajempaa liiketoimintaa tai, kuten julkisasiamies Lenz osuvasti totesi, riittävää oli, että "[Régie] sijoittaa rahoja, jotka se on saanut taloudellisen toimintansa perusteella". [48] Ero asiaan Wellcome Trust on selvä: siinä asiassa "ei voitu havaita mitään taloudellista toimintaa, jonka perusteella edunvalvontayhtiö olisi voinut saada rahat". [49] Tässä asiassa, ja tietysti sillä varauksella, että lopulta kansallisen tuomioistuimen on tehtävä kaikki merkitykselliset tosiseikkoja koskevat päätelmät, yhteisöjen tuomioistuimelle ei ole esitetty

44 — Tuomion 16 kohta.
45 — Tuomion 17 kohta.
46 — Tuomion 18 kohta.
47 — Tuomion 18 kohta (kursivointi tässä).
48 — Ratkaisuehdotuksen 20 kohta.
49 — Ibidem.

mitään näyttöä siitä, että kantajan joukkovelkakirjoihin liittyvä toiminta olisi minkäänlainen "verollisen toiminnan" "välitön, pysyvä ja välttämätön seuraus". Sen vuoksi olen vakuuttunut, että kantajan tekemät liiketoimet olisi rinnastettava yksityisen henkilön varojensa hoidossa tekemiin liiketoimiin. Koska kyse ei ole kuudennessa direktiivissä tarkoitetusta taloudellisesta toiminnasta, kyseiset liiketoimet jäävät yhteisön alv-järjestelmän soveltamisalan ulkopuolelle, jolloin seurauksena on se, että kysymys vähennysoikeudesta ei ole enää ajankohtainen. Jos yhteisöjen tuomioistuin hyväksyy tämän suosituksen, ei ole aihetta pohtia jäljelle jääviä kysymyksiä.

B — *Toinen kysymys*

41. Jos yhteisöjen tuomioistuin päättäisi vastoin esittämääni kantaa, että joukkovelkakirjojen hankkiminen ja hallussapito pääasian kaltaisissa olosuhteissa olisi riittävää sille, että sitä pidettäisiin kuudennen direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna taloudellisena toimintana, olisi kuitenkin tarpeen selvittää vähennysoikeuden olemassaolo. [50]

42. Verovelvollisen oikeudesta vähentää liiketoiminnassaan käyttämistään tavaroista ja palveluista maksettu alv säädetään 17 artiklassa, jossa edellytykseksi asetetaan, että samanaikaisesti on olemassa velvollisuus maksaa alv tavaroista ja/tai palveluista, joita luovutetaan tai jotka suoritetaan tässä liiketoiminnassa. Koska joukkovelkakirjojen hankkimista ja hallussapitoa voidaan, jos niihin sovelletaan alv-järjestelmää, pitää joko 13 artiklan B kohdan d alakohdan 1 alakohdan mukaisesti "luottojen myöntämisenä ja välityksenä" tai ne voidaan mahdollisesti rinnastaa 5 alakohdan mukaisiin "liiketoimiin —— jotka koskevat —— obligaatioita ja muita arvopapereita", ne ovat toimintaa, joka on vapautettu alv:sta, eikä vähentämisoikeutta siten ole. 17 artiklan 3 kohdan c alakohdassa on kuitenkin tästä pääsäännöstä poikkeus, joka koskee eräitä alv:sta vapautettuja liiketoimia, joihin kuuluvat muun muassa 13 artiklan B kohdan d alakohdan 1—5 alakohdassa luettelut liiketoimet, "jos vastaanottaja on sijoittautunut yhteisön ulkopuolelle".

43. Ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että kyseiset joukkovelkakirjat ovat yhteisön ulkopuolella sijaitsevien julkisyhteisöjen ja yhtiöiden liikkeellelaskemia. Jos 17 artiklan 3 kohdan c alakohdan johdantolauseen edellytys maksetun riidanalaisen alv:n liittymisestä "tavaroihin tai palveluihin", joita "käytetään" kyseisiin arvonlisäverollisiin, mutta vapautettuihin liiketoimiin, täyttyy, kantajalla pitäisi olla oikeus vähennyksen

50 — Gerechtshof te Amsterdamin toteamuksista ennakkoratkaisupyynnössä annetun kuvauksen ja ennakkoratkaisukysymysten (ks. tämän ratkaisuehdotuksen 11—13 kohta) perusteella vaikuttaa siltä, että kansallisen tuomioistuimen käsityksen mukaan esillä olevassa asiassa ei kysymyksenalaista ole se, voidaanko kantajaa ylipäätänsä pitää 2 artiklan ja 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti itsenäisesti toimintaansa harjoittavana verovelvollisena.

tekoon. [51] Ehdotan siten, että yhteisöjen tuomioistuin vastaisi, jos se ylipäätänsä osoittautuu tarpeelliseksi, myöntävästi toiseen kysymykseen.

C — *Kolmas ja neljäs kysymys*

44. Koska kolmas ja neljäs kysymys liittyvät läheisesti yhteen, niihin on tarkoituksenmukaista vastata yhteisesti. Kantajan toiminnan kuvauksesta ennakkoratkaisupyynnössä ei käy täysin selväksi, pitääkö kantaja hallussaan myös osakkeita ja saako se niistä lisäksi osinkotuloa. [52] Näin ollen voi olla kyseenalaista, voiko yhteisöjen tuomioistuin antaa tähän kysymykseen hyödyllisen vastauksen. [53] Mielestäni se yhteistyövelvoite, joka määrittää kansallisten tuomioistuinten ja yhteisöjen tuomioistuimen yhteistyötä 177 artiklan mukaisessa menettelyssä, edellyttää, että yhteisöjen tuomioistuin kieltäytyy vastaamasta ennakkoratkaisukysymyksiin vain silloin, kun on erityisen selvää, ettei käyttökelpoista vastausta voida antaa. [54] Selvästikään tilanne ei ole tällainen kansallisen tuomioistuimen esittämien kolmannen ja neljännen ennakkoratkaisukysymyksen osalta.

45. Joukkovelkakirjojen luonne on sellainen, että osa kantajan hallussa pitämistä joukkovelkakirjoista on mahdollisesti ollut vaihtovelkakirjoja, jotka on sittemmin voitu muuntaa osakkeiksi kyseisenä verotusjaksona. On myös mahdollista, että kansallisella tuomioistuimella on voinut olla mielessään Gerechtshof te Amsterdamille annettuja tietoja täysin erillisistä osakkeista, joita kantajalla on voinut olla hallussaan. Ei ole ollenkaan epätodennäköistä, että kommandiittiyhtiöllä, jolla oli 130 000 000 Yhdysvaltain dollarin arvosta joukkovelkakirjoja kyseisenä verotusjaksona, olisi voinut myös olla osakkeita. On huomattava, että kantaja valituksessaan kansalliseen tuomioistuimeen kuvaili toimintaansa siten, että siihen sisältyy *useiden* omaisuuserien jatkuvaluontoista hyödyntämistä; näihin eriin on kyseisenä verotusjaksona voinut kuulua osakkeita. Tämä on tietysti vain spekulointia, mutta en usko, että kansallinen tuomioistuin olisi esittänyt ennakkoratkaisukysymyksen, jos sen käsiteltävänä ei olisi ollut jollakin tapaa kysymys

51 — Jos Alankomaiden suullisessa käsittelyssä antamat tiedot pitävät paikkansa eli että väitetty ostoihin sisältyvä alv perustui kantajan maksusuorituksiin yritykselle, joka hoiti sen rahoitusta, niin esillä olevassa asiassa olisi olemassa sellainen yhteys, jota edellytetään näiden ostojen ja kantajan alv-vapautukseen oikeuttavien, kolmansissa maissa sijaitsevien asiakkaiden kanssa tekemien liiketoimien välillä. On kuitenkin lopullisesti kansallisen tuomioistuimen asiana ratkaista tältä osin tarpeellisiksi osoittautuvat tosiseikkoja koskevat kysymykset. Ks. lisäksi tämän ratkaisuehdotuksen 48—54 kohdassa esitetty pohdinta kolmannen ja neljännen ennakkoratkaisukysymyksen käsittelyn yhteydessä.

52 — Kansallinen tuomioistuin kysyy yksinkertaisesti, voidaanko "siinä tapauksessa, että" ("ingeval") kantajan osalta kuvattua toimintaa harjoittava verovelvollinen on myös osakkeenomistaja, ostoihin sisältyvä vero vähentää kokonaisuudessaan.

53 — Yhteisöjen tuomioistuin totesi esimerkiksi yhdistetyissä asioissa C-320/90, C-321/90 ja C-322/90, Telemarsicabruzzo ym. 26.1.1993 antamassaan tuomiossa (Kok. 1993, s. I-393, 6 kohta), että "jotta voitaisiin tulkita yhteisön oikeutta siten, että tulkinnasta olisi kansalliselle tuomioistuimelle hyötyä, sen on määriteltävä esitettyihin kysymyksiin liittyvät tosiasiat ja oikeudelliset seikat tai ainakin selostettava ne tosiseikkoja koskevat olettamukset, joihin nämä kysymykset perustuvat"; tämän ratkaisun mukaisesti yhteisöjen tuomioistuin on antanut useita määräyksiä, joissa se on kieltäytynyt vastaamasta ennakkoratkaisukysymyksiin, jos nämä edellytykset eivät ole täyttyneet; ks. mm. asia C-101/96, Italia Testa, määräys 25.6.1996 (Kok. 1996, s. I-3081).

54 — Ks. tältä osin asiassa C-105/94, Celestini, 26.9.1996 esittämäni ratkaisuehdotuksen 29 kohta.

kantajan ostoihin sisältyneen alv:n kohdistamisesta alv:sta vapautettuihin ja alv:n alaisiin liiketoimiin. Ehdotan sen vuoksi, että siinä tapauksessa, että yhteisöjen tuomioistuin vastaisi myöntävästi kahteen ensimmäiseen kysymykseen, se vastaisi myös kolmanteen ja neljänteen kysymykseen.

46. Kansallinen tuomioistuin viittaa kolmannessa kysymyksessä asiassa Sofitam annettuun tuomioon. Mielestäni ennakkoratkaisupyyntöön otetusta kantajan toiminnan kuvauksesta voidaan otaksua, että kansallisen tuomioistuimen käsitys on, että jos kantajalla on osakkeita, se ei käytä osakeomistuksensa perusteella valtaa kyseisissä yhtiöissä, tai että tätä osakeomistusta sinänsä ei ainakaan voida muulla perusteella pitää taloudellisena toimintana. Toiminnan on sen vuoksi katsottava jäävän yhteisön alv-järjestelmän soveltamisalan ulkopuolelle. Tällaisessa tilanteessa yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa Sofitam seuraavaa: [55]

"Koska osinkojen saaminen ei ole vastike kuudennessa direktiivissä tarkoitetusta taloudellisesta toiminnasta, se jää alv:n soveltamisalan ulkopuolelle. Sen vuoksi osakkuuksista saadut osingot jäävät vähennysoikeutta koskevan järjestelmän ulkopuolelle."

Todettuaan tällaisen osingon jäävän yhteisön alv-järjestelmän soveltamisalan ulkopuolelle yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa Sofitam vielä seuraavaa:

"—— osingot on jätettävä kuudennen direktiivin 17 ja 19 artiklassa tarkoitetun vähennyksen suhdeluvun laskemisen ulkopuolelle, jottei yhteisen alv-järjestelmän täysi neutraalisuus vaarannu". [56]

Sen vuoksi on selvää, että mitä tuloa kantaja osakeomistuksestaan saakin, se ei voi vaikuttaa sen ostoihin sisältyvän alv:n vähentämiskelpoiseen osuuteen.

47. On vielä tarpeen määritellä vähennysoikeuden laajuus kansallisen tuomioistuimen esittämien kolmannen ja neljännen kysymyksen olosuhteissa.

48. Kuudennen direktiivin 17 artiklan 2 kohdassa säädetään yksiselitteisesti, että verovelvollisella on oikeus ostoihin sisältyvän alv:n vähentämiseen ainoastaan siitä verosta, joka

55 — Tuomion 13 kohta.

56 — Tuomion 14 kohta.

hänen on maksettava, "jos tavarat ja palvelut käytetään verovelvollisen arvonlisäverollisiin liiketoimiin". 17 artiklan 3 kohta on vastaavan selkeä: a—c alakohdassa lueteltujen liiketoimien osalta poikkeuksellisesti sallittu vähennysoikeus on ainoastaan siltä osin kuin "tavarat tai palvelut", joihin vaadittu vähennysoikeus perustuu, "käytetään" näihin liiketoimiin. Tämän tulkinnan 17 artiklasta vahvistaa julkisasiamies Van Gervenin näkemys asiassa Polysar. Viitatessaan 17 artiklan 2 kohtaan hän totesi seuraavaa: [57]

"— — *verovelvollisella* on oikeus vähentää arvonlisävero, jonka hän on maksanut luovutettujen tavaroiden ja suoritettujen palvelujen osalta, *jos ja siltä osin kuin* nämä tavarat ja palvelut on tarkoitettu verollisiin liiketoimiin — — Samaa sääntöä sovelletaan (lähtökohtaisesti verollisiin) liiketoimiin, jotka on kuudennessa direktiivissä vapautettu arvonlisäverosta."

49. Alankomaat, jota Ranska suullisissa huomautuksissaan tältä osin tuki, toteaa, että esillä olevaan asiaan on hyödyllistä verrata yhteisöjen tuomioistuimen asiassa BLP Group [58] omaksumaa näkemystä. Siinä yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltävänä oli kysymys, voiko verovelvollinen, joka maksaa alv:a palveluista, joita se käyttää alv:sta vapautettuun liiketoimeen (osakemyynti), kuitenkin vähentää ostoihin sisältyvän alv:n sen alv:n alaisista liiketoimista (omaisuudenhoitopalvelujen tarjoaminen tytäryhtiöille); asiassa alv:sta vapautettuun liiketoimeen ryhdyttiin verollisista liiketoimista johtuvien pankkivelkojen vähentämiseksi. Yhteisöjen tuomioistuin viittasi 17 artiklan 3 kohdan c alakohtaan ja totesi, että "direktiivissä annetaan vain poikkeustapauksissa verovapaisiin liiketoimiin käytettyihin tavaroihin tai palveluihin liittyvän arvonlisäveron vähennysoikeus". [59] Yhteisöjen tuomioistuin lisäsi, että muussa tapauksessa kansallisten veroviranomaisten [60]

"— — olisi suoritettava tutkimuksia verovelvollisen tarkoituksen selvittämiseksi kyseessä olevan kaltaisen suorituksen yhteydessä, joka ei *objektiivisesti arvioiden liity* välittömästi verolliseen liiketoimeen. Olisi vastoin arvonlisäverojärjestelmän oikeusvarmuuden ja veron soveltamiseen liittyvien toimenpiteiden helpottamisen päämääriä, jos otetaan huomioon, paitsi poikkeuksellisissa tapauksissa, kyseessä olevan toimenpiteen objektiivinen sisältö".

50. Mielestäni siltä osin kuin osa riidanalaisesta ostoihin sisältyneestä alv:sta liittyy esillä olevassa asiassa kokonaan kantajan

57 — Em. ratkaisuehdotus (Kok. 1991, s. I-3111 ja I-3128, kursivointi alkutekstissä). Ks. myös komission perustelut, jotka se esitti tarkistetun direktiiviehdotuksensa tueksi ja joissa todetaan, että ehdotuksessa "on säilytetty periaate vähennysoikeuden puuttumisesta sellaisen arvonlisäveron osalta, joka rasittaa tavaroita ja palveluja, jotka on käytetty verottomiin tai vapautettuihin liiketoimiin (poikkeuksena ulkomailla tehdyt liiketoimet ja vienti)" (*Euroopan yhteisöjen tiedote* 1973, täydennysosa 11, s. 18).

58 — Asia C-4/94, tuomio 6.4.1995 (Kok. 1995, s. I-983).

59 — Tuomion 23 kohta.

60 — Tuomion 24 kohta (kursivointi tässä).

osakeomistukseen, se on jätettävä huomioon ottamatta laskettaessa vähennyskelpoista määrää.

51. Esillä olevassa asiassa nousee kuitenkin esiin lisäkysymys: miten lasketaan sen ostoihin sisältyneen alv:n määrä, joka jätetään huomioon ottamatta laskettaessa sallittua vähennystä siltä osin kuin riidanalainen ostoihin sisältynyt alv tosiasiallisesti liittyy palveluihin, joita suoritetaan verovelvolliselle *sekä* sen verottomien *että* sen periaatteessa verollisten, mutta erityissäännöksin verosta vapautettujen liiketoimien yhteydessä. Alankomaat ja Ranska lähinnä katsovat analogisesti kuudennen direktiivin 19 artiklaan verrattuna, että laskettaessa vähennettävää osuutta olisi käytettävä suhdelukuun perustuvaa menetelmää.

52. En katso, että tähän kysymykseen voitaisiin suoralta kädeltä vastata viittaamalla vain 17 artiklan 5 kohtaan ja 19 artiklaan, vaikka, kuten jäljempänä selviää, katson, että niitä olisi sovellettava analogian perusteella. Pääasian tosiseikkoja koskevat olosuhteet eivät olleet esillä laadittaessa 17 artiklan 5 kohtaa, jossa oletetaan, että verovelvollisen ostoihin sisältyvä alv liittyy tavaroihin ja palveluihin, joita käytetään sekä verollisiin että verosta vapautettuihin liiketoimiin. Esillä olevassa asiassa kansallisen tuomioistuimen kysymykset koskevat kuitenkin sellaisten tosiseikkojen määrittämää tilannetta, jossa verovelvollisen ostot liittyvät sekä verosta vapautettuihin että verottomiin liiketoimiin.

53. Mielestäni tämän ratkaisuehdotuksen 48 ja 49 kohdassa esitetyn kuudennen direktiivin 17 artiklan tulkinnasta seuraa selvästi se, että kantajan kaltainen verovelvollinen — jonka alv:a sisältävät ostot liittyvät ammattimaisiin palveluihin, joita suoritetaan (jos yhteisöjen tuomioistuin niin katsoo) sekä taloudellisena toimintana pidettävän joukkovelkakirjojen hankinnan ja hallussapidon osalta että (alv:n kannalta) ei-taloudellisena toimintana pidettävän osakkeiden pelkän hallussapidon osalta — voi, jos joukkovelkakirjat ovat yhteisön ulkopuolelle sijoittautuneiden asiakkaiden liikkeelle laskemia, vähentää vain sen osuuden ostoihin sisältyvästä alv:sta, joka tosiasiallisesti liittyy taloudelliseen toimintaan. Vaikka 18 artiklassa ei ole erityisiä muotomääräyksiä siitä, miten oikeutta vähentää 17 artiklan 3 kohdassa sallittu määrä käytetään, jokaisen verovelvollisen on kuudennen direktiivin 22 artiklan 2 kohdan nojalla "pidettävä riittävän yksityiskohtaista kirjanpitoa arvonlisäveron soveltamisen ja veroviranomaisen suorittaman tarkastuksen mahdollistamiseksi". Lisäksi 22 artiklan 4 kohdassa edellytetään, että "verovelvollisen" on "tehtävä ilmoitus jäsenvaltion vahvistamassa määräajassa", joka "ei saa olla pitempi kuin kaksi kuukautta kunkin verokauden päättymisestä"; jäsenvaltiot vahvistavat verokauden pituuden, mutta se ei saa olla "yhtä vuotta pidempi".

54. Tästä seuraa mielestäni se, että 17 artiklan 3 kohdan c alakohtaan vetoavan verovelvollisen, jolla on verottomaan toimintaan liittyviä alv-ostoja, on selvitettävä veroviranomaisille niitä tyydyttävällä tavalla se osuus alv:sta, jonka se väittää liittyvän periaatteessa verollisiin, mutta erityissäännöksin verosta vapautettuihin liiketoimiin, joita tarkoitetaan 13 artiklan B kohdan a alakohdassa ja tämän artiklan d alakohdan 1—5 alakohdassa. [61]

61 — Ks. vähennysoikeutta vaativan verovelvollisen näyttövelvollisuuden osalta asiassa Rompelman annetun tuomion 24 kohta, jota siteerataan tämän ratkaisuehdotuksen 25 kohdassa.

IV — Ratkaisuehdotus

55. Ehdotan siten, että Hoge Raad der Nederlandin esittämistä ennakkoratkaisukysymyksistä ensimmäiseen olisi vastattava seuraavasti:

1) Pelkästään joukkovelkakirjojen omistuksen hankkimista ja hallussapitoa sekä niistä johtuvien tulojen saamista ei voida, silloin kun ne eivät ole muun liike- tai kaupallisen toiminnan välitön, pysyvä ja välttämätön seuraus, pitää jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta — yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste — 17 päivänä toukokuuta 1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna taloudellisena toimintana.

Jos yhteisöjen tuomioistuin kuitenkin katsoisi, että edellä ensimmäiseen kysymykseen antamassani vastauksessa tarkoitettua toimintaa olisi pidettävä neuvoston kuudennen direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna taloudellisena toimintana, ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaisi toiseen, kolmanteen ja neljänteen ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

2) Neuvoston kuudennen direktiivin 17 artiklan 3 kohdan c alakohdassa annetaan verovelvolliselle oikeus vähentää hänelle suoritettuihin palveluihin sisältyvä arvonlisävero siltä osin kuin verovelvollinen käyttää näitä palveluja hankkiakseen omistukseensa tai pitääkseen hallussaan joukkovelkakirjoja sekä saadakseen tuloja niistä, jos nämä joukkovelkakirjalainat on laskenut liikkeelle yhteisön ulkopuolelle sijoittautunut julkisyhteisö tai yhtiö.

3) Edellisissä vastauksissa tarkoitettua toimintaa harjoittavalla verovelvollisella, joka harjoittaa myös alv:n soveltamisalaan kuulumatonta osakkeiden hankkimistoimintaa ja jonka ostoihin sisältyvä alv liittyy sekä joukkovelkakirjojen että osakkeiden hallussapitoon liittyvään toimintaan, on neuvoston kuudennen direktiivin 17 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettu vähennysoikeus vain siitä ostoihin sisältyvän alv:n osuudesta, joka liittyy ensin mainittuun joukkovelkakirjoihin liittyvään toimintaan sikäli kuin verovelvollinen pystyy osoittamaan toimivaltaisille veroviranomaisille niitä tyydyttävällä tavalla tämän osuuden suuruuden.